

Sygn. akt III Ca 1780/15

POSTANOWIENIE

Dnia 1 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Barbara Braziewicz

Sędziowie: SO Marcin Rak

SO Roman Troll (spr.)

Protokolant Beata Michalak

po rozpoznaniu w dniu 1 czerwca 2016 r. w Gliwicach na rozprawie sprawy

z wniosku A. W. (1)

z udziałem A. P., Banku (...) we W. i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestnika postępowania A. P.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej

z dnia 30 czerwca 2015 r., sygn. akt I Ns 853/10

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie:

1) w punkcie III. w ten sposób, że:

a) **ustalić, iż nakłady uczestnika postępowania A. P. z majątku osobistego na majątek wspólny wynoszą 81365,99 zł (osiemdziesiąt jeden tysięcy trzysta sześćdziesiąt pięć złotych dziewięćdziesiąt dziewięć groszy),**

b) **oddalić wniosek uczestnika postępowania A. P. o rozliczenie nakładów w pozostałej części,**

2) **w punkcie IV. w ten sposób, że: zasądzić od uczestnika postępowania A. P. na rzecz wnioskodawczyni kwotę 28675,89 zł (dwadzieścia osiem tysięcy sześćset siedemdziesiąt pięć złotych i osiemdziesiąt dziewięć groszy) tytułem dopłaty, płatną w terminie do 30 czerwca 2016 roku wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia w terminie płatności,**

II. oddalić apelację w pozostałej części,

III. **oddalić wniosek uczestnika postępowania A. P. o zasądzenie od wnioskodawczyni zwrotu kosztów postępowania odwoławczego,**

IV. **oddalić wniosek wnioskodawczyni o obciążenie uczestnika postępowania kosztami postępowania odwoławczego.**

SSO Roman Troll SSO Barbara Braziewicz SSO Marcin Rak

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni A. W. (1) domagała się dokonania podziału majątku wspólnego należącego do niej oraz do uczestnika postępowania A. P..

Uczestnik postępowania A. P. w odpowiedzi na wniosek wniósł o podział majątku wspólnego oraz o rozliczenie nakładów poczynionych z jego majątku osobistego na majątek wspólny.

Pismem z 20 sierpnia 2010 roku wnioskodawczyni podała, że ruchomości wchodzące w skład majątku wspólnego zostały już podzielone.

Postanowieniem częściowym z 27 marca 2013 roku Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej zarządził sprzedaż w trybie sprzedaży publicznej nieruchomości gruntowej – działki gruntu o numerze 144 o powierzchni 607 m², arkusz mapy 2, będącej w użytkowaniu wieczystym do dnia 26 marca 2066 roku oraz stanowiący odrębną nieruchomość budynek mieszkalny jednorodzinny położony w R. przy ul. (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w R. prowadzi księgę wieczystą (...). Sąd ustalił wartość nieruchomości na kwotę 430000 zł oraz pozostawił stronom zlecenie komornikowi sprzedaży opisanej nieruchomości.

Postanowieniem z 7 listopada 2013 roku Sąd Okręgowy w Gliwicach uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał Sadowi Rejonowemu w Rudzie Śląskiej do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Postanowieniem z dnia 15 maja 2014 roku Sąd Rejonowy wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestnika Bank (...) we W., a postanowieniem z 23 kwietnia 2015 roku wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestnika Zakład Ubezpieczeń Społecznych w W..

Postanowieniem z 30 czerwca 2015 roku Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej ustalił, że w skład majątku wspólnego wchodzi: prawo użytkowania wieczystego gruntu położonego w R. przy ul. (...) wraz z prawem własności posadowionego na nim budynku, dla którego Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej prowadzi księgę wieczystą nr (...)

o wartości 163134,77 zł (pkt I.1.); udział w 1/2 w prawie własności samochodu osobowego O. (...) o numerze rejestracyjnym (...) o wartości 8650 zł (pkt I.2.); domek letniskowy typu (...) o wartości 33067 zł (pkt I.3.), o łącznej wartości 204851,77 zł (pkt I.); dokonał podziału w ten sposób, że przyznał uczestnikowi postępowania A. P. prawo użytkowania wieczystego z prawem własności posadowionego na gruncie budynku i równowartość udziału w samochodzie osobowym o łącznej wartości 171784,77 zł (pkt II.a.), a wnioskodawczyni ruchomość w postaci domku letniskowego typu (...) o wartości 33067 zł (pkt II.b.) (pkt II.); oddalił wniosek uczestnika postępowania o rozliczenie nakładów poczynionych z majątku osobistego na majątek wspólny (pkt III.); zasądził od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni 69358,89 zł tytułem wyrównania udziałów płatną w dwóch ratach: pierwsza w wysokości 40000 zł w terminie miesiąca od uprawomocnienia się postanowienia, a druga w wysokości 29358,89 zł w terminie sześciu miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia (pkt IV.); nakazał pobrać od wnioskodawczyni z zasądzonego na jej rzecz świadczenia na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej 1708,98 zł tytułem wydatków poczynionych tymczasowo przez Skarb Państwa (pkt V.); nakazał pobrać od uczestnika postępowania A. P. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej 1708,98 zł tytułem wydatków poczynionych tymczasowo przez Skarb Państwa (pkt VI.); ustalił, że każda ze stron ponosi koszty zastępstwa prawnego związane ze swoim udziałem w sprawie (pkt VII.); przyznała radcy prawnemu J. S. 5400 zł wraz z podatkiem od towarów i usług w wysokości 1242 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu (pkt VIII.) i odstąpił od obciążania wnioskodawczyni i uczestnika postępowania kosztami nieuiszczonej opłaty od wniosku (pkt IX.).

Orzeczenie to zapadło przy następujących ustaleniach faktycznych: wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z 15 kwietnia 2009 roku rozwiązano przez rozwód małżeństwo wnioskodawczyni z A. P., wyrok uprawomocnił się 7 maja 2009 roku. Nie zawierali oni umów majątkowych małżeńskich. W skład ich majątku wspólnego wchodziły nabyte w czasie trwania małżeństwa: prawo użytkowania wieczystego gruntu położonego w R. przy ul. (...) wraz z prawem własności posadowionego na tym gruncie budynku mieszkalnego, dla którego Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) o wartości 430000 zł; udział w wysokości 1/2 w prawie własności samochodu osobowego marki O. (...) o numerze rej. (...) o wartości 8500 zł; domek letniskowy typu (...) o wartości 25546 zł. Na zakup wchodzącej w skład majątku wspólnego nieruchomości wnioskodawczyni i A. P. zawarli z (...) Bankiem S.A. w W. (obecnie Bank (...) we W.) umowę kredytu na cele mieszkaniowe w wysokości 299000 zł. Kredytobiorcami byli A. P., A. W. (1) (P.), D. W.

i A. W. (2). Spłata kredytu miała nastąpić w miesięcznych ratach, począwszy od 3 sierpnia 2006 roku do 2 sierpnia 2031 roku. Rata kredytu wynosiła około 1758 zł. Zabezpieczeniem spłaty udzielonego kredytu, odsetek i innych związanych z kredytem należności były: hipoteka umowna kaucyjna do kwoty 299000 zł oraz hipoteka zwykła na kwotę 299000 zł ustanowione rzecz (...) Banku S.A. w W.. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w C. dokonał wpisu hipoteki przymusowej na przedmiotowej nieruchomości wobec zadłużenia wnioskodawczyni na kwoty 8120,11 zł, 1610,77 zł, 25684,20 zł. Na 4 lipca 2014 roku do całkowitej spłaty kredytu pozostała kwota 241214,54 zł, na 14 kwietnia 2015 roku do całkowitej spłaty kredytu pozostała kwota 233321,02 zł, a na 18 czerwca 2015 roku – 231450,15 zł.

Od czasu rozwodu spłat rat kredytu dokonywała konkubina uczestnika K. G. (1). Jej udział w spłacie rat kredytu był stuprocentowy. Raty kredytu płacone były z kilkudniowym bądź kilkunastodniowym opóźnieniem, największe opóźnienie w spłacie sięgało siedemdziesięciu dni.

Wnioskodawczyni i A. P. w trakcie trwania małżeństwa poczyniły nakłady na domek letniskowy (...). Założyły instalację elektryczną, instalację wodną, wykładziny podłogowe typu gumolit, glazurę w łazience, wyposażyły łazienkę w brodzik z kafli, toaletę i umywalkę oraz wykonały malowanie. Wartość tych nakładów wynosi 7521 zł.

O. (...) został sprzedany przez rodziców A. P. 27 marca 2012 roku.

W skład majątku wspólnego nie wchodził samochód marki W., ani lokal mieszkalny położony w R. przy ul. (...).

Od rozwodu wnioskodawczyni wraz z dziećmi zajmuje lokal położony w R. przy ul. (...) bezumownie.

Przeciwko uczestnikowi toczyło się dwanaście postępowań egzekucyjnych. Uczestnik posiada zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne i FP i FGŚP za okres od listopada 2008 roku do czerwca 2010 roku w łącznej kwocie 12498,40 zł. Przeciwko wnioskodawczyni również toczyły się postępowania egzekucyjne.

A. P. zawarł w dniu 12 lipca 2013 roku ze swoim ojcem R. P. umowę darowizny kwoty 40000 zł z przeznaczeniem na spłatę wnioskodawczyni z tytułu podziału majątku wspólnego. Od 18 kwietnia 2007 roku utrzymuje się on z emerytury policyjnej w wysokości 2040,88 zł oraz pracy w firmie kurierskiej, gdzie zarabia około 518 zł. Na utrzymaniu ma czworo dzieci. Alimenty na rzecz dzieci są mu potrącane z emerytury. Po potrąceniach alimentacyjnych wypłacana mu jest emerytura w kwocie 469,67 zł.

Wnioskodawczyni nie pracuje i nie może podjąć pracy z uwagi na niepełnosprawność syna, orzeczoną do 2015 roku. Otrzymuje zasiłek pielęgnacyjny z MOPS-u w wysokości 520 zł, 153 zł na lekarstwa i zasiłek rodzinny, łącznie około 1100 zł. Ma zasądzone alimenty w wysokości 750 zł miesięcznie na dziecko.

Ustalając stan faktyczny Sąd Rejonowy nie wziął pod uwagę decyzji nr (...) (...) w sprawie rejestracji samochodu O. (...), gdyż nie odzwierciedla informacji uzyskanej z Urzędu Miasta R. Wydziału Komunikacji oraz faktury VAT na zakup tego pojazdu. Z podobnych przyczyn nie wziął też pod uwagę jednej strony kserokopii dowodu rejestracyjnego samochodu O. (...), która zawierała tylko dane właściciela pojazdu. A. P. dwukrotnie został zobowiązany do

przedłożenia dowodu rejestracyjnego samochodu O. (...) (postanowieniem z dnia 30 stycznia 2012 roku, doręczonym w dniu 16 lutego 2012 roku

i postanowieniem z dnia 16 marca 2012 roku). Mimo to dopiero na rozprawie w dniu 14 września 2012 roku złożył kserokopię i to tylko jednej strony tego dokumentu (k. 309). Dane dotyczące współwłaściciela pojazdu znajdują się na rewersie tego dokumentu, który przez uczestnika nie został złożony. Z podobnych przyczyn Sąd Rejonowy nie wziął pod uwagę przesłuchania uczestnika postępowania A. P. w zakresie w jakim twierdził, że samochód O. (...) stanowił własność jego matki. Uczestnik sporządzając i przedkładając jedną stronę kserokopii dowodu rejestracyjnego miał świadomość, że na rewersie figurują jego dane. Niewątpliwie też miał świadomość, że umowę kupna zawierał razem z matką.

Sąd Rejonowy nie dał wiary uczestnikowi w zakresie w jakim twierdził, że umowa najmu nie została rozwiązana. Przeczy temu pismo pełnomocnika o „anulowanie wypowiedzenia umowy najmu”, które przez wynajmującego nie zostało uwzględnione.

Sąd pierwszej instancji nie wziął pod uwagę przy ustalaniu składników majątku zadłużenia, albowiem podział majątku wspólnego to podział aktywów, a nie pasywów.

Sąd Rejonowy dokonując ustalenia wartości nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego ustalił wartość faktycznego obciążenia tej nieruchomości na datę ustania wspólności majątkowej wynikającego z zaciągniętego kredytu oraz niezapłacone należności wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (w kwocie 35415,08 zł), których zabezpieczeniem są ustanowione na nieruchomości hipoteki. Jednocześnie ustalił, że spłaty kredytu po ustaniu wspólności majątkowej między stronami dokonywała osoba trzecia – K. G. (1).

Przy tak dokonanych ustaleniach faktycznych Sąd Rejonowy stosując regulacje art. 31

§ 1 k.r.o., art. 43 § 1 k.r.o., art. 567 § 1 i 3 k.p.c., art. 680 i nast. k.p.c., art. 617 i nast. k.p.c.

w związku z art. 688 k.p.c., art. 684 k.p.c. w związku z art. 46 k.r.o. i art. 45 § 1 k.r.o. orzekł jak

w powołanej sentencji. Wskazał, że skład majątku wspólnego nie był ostatecznie kwestionowany, a prowadzenie działalności gospodarczej przez jednego z małżonków w trakcie małżeństwa prowadzi do tego, że wynikające z tego tytułu należności obciążają obydwójce małżonków. Hipoteka jako ograniczone prawo rzeczowe obciążające nieruchomość, związana jest z wierzytelnością

i służy do jej zabezpieczenia, jej istotą jest to, że uprawniony w celu zaspokojenia przysługującej mu wierzytelności, może dochodzić określonej sumy z „nieruchomości obciążonej”, bez względu na to, do kogo ona należy. Jeżeli nieruchomość w wyniku podziału majątku wspólnego przypadła uczestnikowi, którego obciążono na rzecz wnioskodawczyni określoną kwotą z tytułu wyrównania wartości udziałów w majątku wspólnym, to przede wszystkim uczestnika, jako właściciela nieruchomości i dłużnika rzeczowego, obciąża uregulowanie należności na rzecz wierzycieli wynikającej z wpisu hipotek. Nieuwzględnienie zatem przy ustaleniu dopłat przez uczestnika wysokości obciążających nieruchomości hipotek może doprowadzić do tego, że uczestnik jako dłużnik rzeczowy spłaci sam dług hipoteczny, w którym wnioskodawczyni nie będzie już partycypowała, zwłaszcza że uczestnik nie będzie mógł przeciwko niej skutecznie dochodzić z tego tytułu swych roszczeń. Przy szacowaniu składników majątku wspólnego należy uwzględnić obciążenie zmieniające rzeczywistą wartość tych składników majątkowych, w szczególności obciążenie o charakterze praworzeczowym, za które ponosi odpowiedzialność każdorazowy właściciel nieruchomości, zwłaszcza obciążenie hipoteką i prawami dożywocia. Wartość takich obciążeń odlicza się zarówno przy ustalaniu składników majątku wspólnego, jak i przy zaliczeniu wartości przyznanej jednemu z małżonków nieruchomości na poczet przysługującego mu udziału w majątku wspólnym. Dlatego też pomniejszono wartość nieruchomości (430000 zł) o kwotę pozostałego do spłaty kredytu tj. 231450,15 zł oraz hipotek przymusowych ustanowionych na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w C. (35415,08 zł). Ostateczna wartość składnika opisanego w punkcie I.1. postanowienia z dnia 30 czerwca 2015 roku wynosi 163134,77 zł (430000 zł – 231450,15 zł – 35415,08 zł = 163134,77 zł).

Sąd Rejonowy ustalając wysokość dopłaty na rzecz wnioskodawczyni nie zaliczył należności uiszczonych na poczet spłaty kredytu dokonanych przez K. G. (1). Tak potwierdzenia przelewu dokonywane z konta K. G. (1), jak i

oświadczenie uczestnika postępowania, złożone na rozprawie w dniu 23 kwietnia 2015 roku wskazują jednoznacznie, że spłat poszczególnych rat kredytu dokonywała osoba trzecia, zatem nie są to nakłady jednego z małżonków poczynione na rzecz majątku wspólnego. Dlatego wniosek A. P. o rozliczenie nakładów oddalono.

Dokonując podziału majątku uwzględniono stan posiadania i brak inicjatywy dowodowej wnioskodawczyni, która nie wykazała w toku postępowania realnej możliwości sprzedaży nieruchomości, dlatego też przyznano prawo opisane w punkcie I.1. A. P.. Dokonując takiego sposobu podziału wzięto pod uwagę, że spłat rat przez okres sześciu lat dokonywała konkubina uczestnika, która zajmuje wraz z nim nieruchomość oraz to, że mimo licznych wezwań do zapłaty i monitów, jakie otrzymywali współkredytobiorcy żaden z nich przez okres sześciu lat nie zapłacił ani jednej raty.

Jednocześnie preferowany przez wnioskodawczynię podział cywilny nieruchomości był sprzeczny z gospodarczo – społecznym przeznaczeniem rzeczy. Podział cywilny stanowi wyjątkowy sposób zniesienia współwłasności co jednoznacznie wynika z treści art. 212 § 2 k.c. i jest traktowany jako sposób ostateczny. Alternatywą takiego wariantu zniesienia współwłasności jest przyznanie rzeczy na własność jednemu z byłych małżonków z obowiązkiem spłaty drugiego.

Podział sądowy stosuje się wyłącznie w razie zgodnego wniosku współwłaścicieli lub w razie odmowy przejęcia własności przez wszystkich współwłaścicieli (art. 214 § 3 i 4 k.c.). Taka sytuacja w niniejszej sprawie nie miała miejsca.

Biorąc powyższe pod uwagę przy uwzględnieniu stosunkowo niskiej wartości dopłaty Sąd Rejonowy uznał za niecelowe zarządzenie sprzedaży. A. P. wraz z rodziną stale zamieszkuje sporną nieruchomość. Nie podzielił stanowiska wnioskodawczyni, że wykazanie możliwości sprzedaży polega na współdziałaniu stron. Wskazał, że pełnomocnikowi wnioskodawczyni został określony termin na złożenie wszelkich wniosków, zaś zgodnie ze stanowiskiem Sądu Okręgowego to na wnioskodawczyni ciąży inicjatywa dowodowa w celu wykazania realnej możliwości sprzedaży spornej nieruchomości w trybie sprzedaży licytacyjnej – np. poprzez wskazanie osób chętnych do jej nabycia. Nic nie stało na przeszkodzie zamieszczeniu ogłoszeń o sprzedaży w prasie bądź w internecie. Wnioskodawczyni nie przedstawiła też dowodu na to, że A. P. nie wpuścił potencjalnego nabywcy do domu celem obejrzenia nieruchomości.

W ostatecznym rozrachunku przy uwzględnieniu udziałów stron w ich majątku wspólnym, braku nakładów z majątku osobistego uczestnika postępowania na majątek wspólny oraz dokonanego podziału przedmiotów wchodzących w skład majątku wspólnego małżonków orzeczono jak w punkcie IV sentencji postanowienia.

Uwzględniając wartość praw i przedmiotów majątkowych przyznanych uczestnikowi, Sąd Rejonowy ustalił kwotę należną wnioskodawczyni od uczestnika postępowania tytułem wyrównania jej udziału w majątku wspólnym na 69358,89 zł. Ustalił ją po określeniu wartości majątku wspólnego, ustalonego na 204851,77 zł (nieruchomość położona w R. przy ul. (...) o wartości 163134,77 zł + udział w prawie własności samochodu osobowego 8650 zł + domek letniskowy typu (...) wraz z nakładami 33067 zł). Mając powyższe na uwadze ustalono, że uczestnik byłby zobowiązany do zapłacenia wnioskodawczyni połowy wartości majątku wspólnego tj. 102425,89 zł [204851,77 zł (wartość składników majątku wspólnego) : 2 – 102425,89 zł (wartość udziału składników należnych wnioskodawczyni)], ale wnioskodawczyni otrzymała składnik o wartości 33067 zł, dlatego o jego wartość pomniejszono dopłatę uczestnika i wynosi ona 69358,89 zł.

Z uwagi na fakt, że ostateczna kwota z tytułu spłaty jest dosyć wysoka rozłożono ją na dwie raty tj. 40000 zł (pierwsza) i 29358,89 zł (druga). A. P. nie jest w stanie jednorazowo zapłacić tak wysokiej kwoty, natomiast na poczet pierwszej raty ma już zabezpieczoną kwotę, którą uzyskał w 2013 roku od ojca. Raty w tych kwotach stanowić będą dla wnioskodawczyni realnie odczuwalną wartość, a zasądzenie spłaty w niskich ratach miesięcznych nie doprowadziłoby do zaspokojenia wierzycielki i byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Sąd Rejonowy wziął też pod uwagę aktualne dochody i zobowiązania uczestnika oraz fakt, że 13 czerwca 2015 roku zawarł on związek małżeński z K. G. (1).

Przy ustalaniu rozmiaru obciążania stron kosztami postępowania zastosowano art. 520

§ 1 k.p.c. Jednocześnie nakazano pobrać od uczestnika i wnioskodawczyni (z zasądzonego na jej rzecz roszczenia) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej kwoty po 1708,98 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, stanowiących wynagrodzenia przyznane biegłym.

Apelację od postanowienia z 30 czerwca 2015 roku wniósł uczestnik postępowania A. P. zaskarżając je w części, a to w punkcie I.1, II.a, III, IV oraz VI. Orzeczeniu temu zarzucił: naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędne oddalenie przez sąd wniosku o rozliczenie nakładów poczynionych przez uczestnika postępowania polegające na przyjęciu przez sąd, iż należności uiszczone na poczet spłaty kredytu dokonywane z rachunku bankowego K. G. (1), wskazują na spełnienie zobowiązania finansowego przez osobę trzecią, zatem nie są to nakłady jednego z małżonków poczynione na rzecz majątku wspólnego, podczas gdy z uwagi na to, iż uczestnik postępowania posiadał zajęcia komornicze na wszystkich rachunkach bankowych, których był właścicielem, nie mógł dokonywać przelewów na poczet spłat rat kredytu ze swojego konta bankowego, tym samym jego konkubina K. G. (1), z którą prowadził od 2012 r. wspólne gospodarstwo domowe, jako doręczyciel dokonywała przelewu, każdorazowo wskazując w tytule przelewu, iż zleceniodawcą jest uczestnik postępowania z tytułu spłat rat kredytu wynosi od dnia ustania współwłasności majątkowa pomiędzy stronami postępowania tj. 15 kwietnia 2009 r. do dnia 15 kwietnia 2015 r., kwotę 124611,71 zł; poprzez oddalenie wniosku uczestnika o rozliczenie nakładów poczynionych na domek letniskowy, podczas gdy biegły ustalił wartość tych nakładów na 7521 zł, których uczestnik dokonał z pieniędzy darowanych mu przez rodziców, a ruchomość ta nie służyła zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych rodziny; naruszenie art. 618 § 2 k.p.c. poprzez przyjęcie, iż w przedmiotowej sprawie nie można żądać rozliczenia nakładów w postaci spłat rat kredytu od dnia ustania współwłasności majątkowej małżeńskiej, gdyż przelewów dokonywano

z konta osoby trzeciej, podczas gdy do wystąpienia z przedmiotowym roszczeniem uczestnik postępowania nie będzie uprawniony, z uwagi na to, iż po wydaniu prawomocnego postanowienia

o zniesienie współwłasności, niedopuszczalne jest dochodzenie roszczeń o zwrot nakładów czynionych z majątku osobistego na majątek wspólny, natomiast K. G. (1) będzie miała roszczenie o zwrot jedynie wobec uczestnika postępowania z uwagi na zawartą pomiędzy nimi ustną umowę doręczania należności pieniężnych na rzecz wierzyciela hipotecznego, która to umowa nie będzie mogła rodzić skutków prawnych wobec osób trzecich tj. wnioskodawczyni. Zarzucił także sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych poprzez przyjęcie, że: od dnia ustania małżeńskiej wspólności majątkowej, spłat rat kredytu dokonywała osoba trzecia, podczas gdy do dnia 28 października 2012 r. spłat rat kredytu dokonywał uczestnik ze swojego rachunku osobistego, a od 29 października 2012 r. do dnia dzisiejszego wpłaty również były dokonywane ze środków pieniężnych uczestnika, ale z rachunku K. G.; wpłaty z tytułu rat kredytu, tj. nakładów były dokonywane przez osobę trzecią, obcą dla uczestnika postępowania, podczas gdy od dnia 13 czerwca 2015 r. obowiązuje pomiędzy uczestnikiem postępowania, a K. G. ustrój wspólności majątkowej małżeńskiej, tym samym nakłady w kwocie 4370 zł za miesiąc od czerwca 2015 r. do października 2015 r., dokonane były z majątku wspólnego małżeńskiego uczestnika postępowania

z K. P., zd. G.. Wskazał także na powstanie nowych okoliczności faktycznych po wydaniu zaskarżonego orzeczenia poprzez ustanowienie 31 lipca 2015 roku z wniosku Miasta R. hipoteki przymusowej w kwocie 7770 zł.

W oparciu o wyżej wskazane zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia:

w punkcie II.a., poprzez przyznanie uczestnikowi postępowania wartości praw majątkowych

w łącznej kwocie 155364,77 zł, na co składa się połowa wartości nieruchomości oraz udział

w prawie własności ruchomości marki O. (...); w punkcie III., poprzez uwzględnienie wniosku o rozliczenie nakładów osobistych uczestnika postępowania na majątek wspólny, poprzez ustalenie, iż uczestnik dokonał nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny w kwocie 124611,71 zł tytułem spłat rat kredytu oraz kwotę 7700 zł tytułem nakładów na domek letniskowy, co daje łącznie kwotę 132381,71 zł; w punkcie IV. poprzez zasądzenie od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawczyni kwoty 4601,96 zł tytułem rozliczenia poczynionych nakładów

z majątku osobistego na majątek wspólny; w punkcie VI., poprzez jego uchylenie, albowiem wnioskodawczyni wносиła o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego. Wniósł także o zasądzenie od wnioskodawczyni kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem II instancji.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawczyni wniosła o jej oddalenie i obciążenie kosztami postępowania uczestnika postępowania

Sąd Okręgowy zważył i ustalił, co następuje:

Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy są zasadniczej części prawidłowe, dlatego też Sąd Okręgowy uznaje jako własne z tą jednak zmianą, że od czasu rozvodu spłaty rat kredytu dokonywał uczestnik postępowania A. P. osobiście, aż do 13 lutego 2013 roku, następnie tych spłat dokonywała jego konkubina, a obecna żona K. P. z domu G.. Przy czym jej udział w spłacie rat kredytu był stuprocentowy. Wynika to z dokumentów bankowych złożonych na kartach 362 oraz 631 do 637. Z historii rachunku bankowego przedstawionej 20 lutego 2013 roku wynika, że wszystkie raty kredytu do 13 lutego 2013 roku spłacał uczestnik postępowania, a jednocześnie z zaświadczenia banku z 14 kwietnia 2015 roku wynika, że w 2013 roku do 13 lutego 2013 roku uregulowana została kwota 1800,65 zł. Raty uiszczone przez A. P. w okresie po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej z wnioskodawczynią do końca 2012 roku wyniosły 79565,34 zł /k. 631 – 637/. Łączna wysokość spłaconych przez niego z majątku osobistego rat kredytu wynosi więc 81365,99 zł ((...),34+1800,65). Wskazanie przez uczestnika postępowania, że wszelkie pozostałe spłaty dokonuje jego obecna żona powoduje, że nie mogą one być rozliczone w toku postępowania o podział majątku wspólnego, gdy już nie były dokonywane z majątku odrębnego uczestnika postępowania. Dodać w tym miejscu należy, że uczestnik zawarł kolejny związek małżeński 13 czerwca 2015 roku, natomiast przedstawione przez niego potwierdzenie przelewu z 29 czerwca 2015 roku na kwotę 1460 zł mogło być przedstawione przed Sądem pierwszej instancji przed wydaniem rozstrzygnięcia. Tego jednak nie uczyniono /k.760/. Dlatego też to potwierdzenie przelewu nie może być brane pod uwagę w toku postępowania odwoławczego (art. 381 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).

Jednocześnie dalsze wnioski dowodowe apelującego zmierzały do wykazania, że w lipcu 2015 roku na nieruchomości została wpisana kolejna hipoteka w wysokości 7700 zł, ale to wynika z dopuszczonego dowodu z elektronicznego wydruku aktualnej treści księgi wieczystej nieruchomości, z którego dodatkowo wynika czego te należności dotyczą – są to należności podatkowe za lata 2011 – 2015 /elektroniczny wydruk z księgi wieczystej k. 854 – 865/. Ponadto kolejne z nich związane z potwierdzeniem spłat rat kredytu dotyczyły okresu sprzed wydania postanowienia przez Sąd Rejonowy, a więc mogły być złożone we wcześniejszym okresie przed Sądem pierwszej instancji, to samo dotyczy zaświadczenia banku z 9 lipca 2014 roku. Dodatkowo należy podkreślić, że potwierdzenie otwarcia rachunku z 28 lipca 2006 roku i zaświadczenie banku z 14 kwietnia 2015 roku były już dopuszczone jako dowody przed Sądem Rejonowym. Z tych względów na podstawie art. 381 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. oddalono te wnioski dowodowe.

Ponadto z uwagi na zakres żądania zwrotu nakładów ograniczony terminem 14 kwietnia 2015 roku /k. 627/ należało oddalić wniosek o przesłuchanie świadka K. G. (1) złożony przez wnioskodawczynię, gdyż do zawarcia nowego związku małżeńskiego przez A. P. doszło 13 czerwca 2015 roku, a więc już po wskazanym okresie żądania zwrotu nakładów. Ten wniosek dowodowy nie miał więc znaczenia dla rozpoznania sprawy i dlatego na podstawie art. 227 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. został oddalony.

Sąd Okręgowy dodatkowo ustalił, że od 27 lipca 2015 roku rat kredytu były spłacane przez K. P. /potwierdzenia przelewów k. 867 – 876/. Natomiast w sytuacji żądania przez apelującego zwrotu nakładów dokonanych do 14 kwietnia 2015 roku nie ma to istotnego znaczenia dla rozpoznania sprawy.

Trzeba także zaznaczyć, że uczestnik postępowania w apelacji wskazuje, że samodzielnie dokonywał spłat kredytu do 28 października 2012 roku, a następnie dokonywała ich K. G. (1), bo umówił się z nią ustnie w tym zakresie do spłacania należności pieniężnych na rzecz wierzycieli hipotecznych. A. P. nie wykazał jednak, że do takiej umowy doszło, a spłaty były dokonywane z jego majątku osobistego (art. 6 k.c.). Dlatego też nie można w żaden sposób uznać, że spłaty dokonywane przez K. G. (1) były dokonywane z majątku osobistego uczestnika postępowania. Są to więc spłaty dokonywane przez osobę trzecią, a nie z majątku osobistego A. P.. Potwierdzenia przelewów nie wskazują na zawarcie jakiegokolwiek umowy w tym zakresie, a innych wniosków dowodowych nie przedstawiono.

Nakłady dokonywane przez małżonków w trakcie trwania związku małżeńskiego na domek letniskowy w żaden sposób nie mogą być rozliczone jako nakłady z majątku osobistego A. P., gdyż nie wykazał on, że dokonywał ich z tego majątku, czyli z pieniędzy darowanych przez rodziców właśnie jemu. Z tych względów nie można było tych nakładów rozliczyć. Ta okoliczność nie została wykazana, tak samo jak nie przedstawiono umowy darowizny w tym zakresie (art. 6 k.c.).

Trzeba także zwrócić uwagę na okoliczność, że wartość nieruchomości stanowiącej jeden z przedmiotów podziału majątku wspólnego ustala się wg stanu na chwilę ustania wspólności majątkowej, a wg cen na datę wydawania orzeczenia (art. 684 k.p.c. w związku z art. 46 k.r.o. i art. 567 § 3 k.p.c.; por. E. Skowrońska – Bocian: Rozliczenia majątkowe małżonków w stosunkach wzajemnych i wobec osób trzecich, Warszawa 2005 r., s. 217). Należności hipoteczne zabezpieczona hipoteką przymusową wpisaną 31 lipca 2015 roku na nieruchomości w wysokości 7770 zł są związane z należnościami podatkowymi za lata 2011 – 2015 /elektroniczny wydruk z księgi wieczystej k. 854 – 865/. Dotyczą więc należności podatkowych za okres po ustaniu wspólności ustawowej pomiędzy wnioskodawczynią i uczestnikiem postępowania A. P., a więc nie mogą być wzięte pod uwagę przy wyliczaniu wartości nieruchomości, ponieważ w chwili ustania wspólności pomiędzy stronami te zobowiązania nie istniały i hipoteka nie była wówczas wpisana.

Żądanie uczestnika postępowania A. P. zwrotu nakładów przed Sądem pierwszej instancji dotyczyło kwoty 124991,74 zł, z czego żądał od połowy w wysokości 62495,87 zł jako nakładów od 15 kwietnia 2009 roku do 14 kwietnia 2015 roku. W apelacji w tym zakresie nie dokonano żadnych zmian żądania. W tym miejscu trzeba zauważyć, że wspólność ustawowa pomiędzy małżonkami ustała 7 maja 2009 roku, albowiem wówczas uprawomocnił się wyrok rozwodowy. Nie ma więc żadnej możliwości, aby przed 7 maja 2009 roku żądać rozliczenia nakładów z majątku osobistego, bo posiadania takiego majątku przed 7 maja 2009 roku A. P. nie wykazał (art. 6 k.c.). Ponadto, jak już wyżej wskazano, nie wszystkie uregulowane wpłaty na rzecz spłaty kredytu dotyczyły tych, które były dokonywane z majątku osobistego uczestnika postępowania A. P., a tylko takie mogą być rozliczone na podstawie art. 45 § 1 k.r.o.

W toku postępowania Sąd Rejonowy przeprowadził dowód z opinii biegłych, a jako że dotyczyło to majątku wspólnego zgodnie z art. 520 § 1 k.p.c. zarówno wnioskodawczyni, jak i uczestnik postępowania A. P. powinni ponieść koszty postępowania w tym zakresie częściach równych, bo ich udziały majątku wspólnym również są równe (por. art. 43 § 1 k.r.o.). Sąd Rejonowy co prawda w postanowieniu nie wskazał wyraźnie, że udziały w majątku wspólnym wnioskodawczyni i uczestnika postępowania A. P. są równe, natomiast z uzasadnienia sposobu dokonanego podziału wynika, że nie doszło do ustalenia nierównych udziałów, tym bardziej że wniosku w tym zakresie nie było. Sąd Rejonowy zaś wyraźnie powoływał się w uzasadnieniu na równe udziały.

Dlatego też apelacja tylko w części okazała się zasadna. Sąd Rejonowy bowiem nieprawidłowo ustalił, że po rozwodzie tylko K. G. (1) dokonywała spłat rat kredytu. Zgodnie

z ustaleniami wynikającymi z przeprowadzonych przez Sądem Rejonowy dowodów wynika jednak, że wysokość nakładów, czyli spłaconych rat kredytu, przez uczestnika postępowania A. P. z jego majątku osobistego – po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej – wynosi 81365,90 zł (do 13 lutego 2013 roku), natomiast całość majątku ulegającego podziałowi wynosi 204851,77 zł. Oznacza to, że wnioskodawczyni i uczestnik postępowania A. P. mają udział w tym majątku wspólnym po połowie, czyli w wysokości 102425,89 zł każde z nich, a na rzecz wnioskodawczyni przyznano domek letniskowy z nakładami o wartości 33067 zł, co powoduje, że powinna ona otrzymać dopłatę w wysokości 69358,89 zł (102425,89 zł-33067 zł), ale

z uwagi na nakłady poczynione przez apelującego, a obciążające wnioskodawczynię w połowie kwota ta musi być zmniejszona o 40683 zł (łącznie wysokość nakładów wynosi 81365,99 zł), dlatego też A. P. powinien zapłacić wnioskodawczyni 28675,89 zł (69358,89 zł-40683 zł). Przy czym Sąd Okręgowy wyznaczając termin spłaty wziął pod uwagę to, że apelujący otrzymał darowiznę w wysokości 40000 zł na spłatę wnioskodawczyni, a więc dysponuje kwotą umożliwiającą mu spłatę zobowiązania z tego tytułu. Kwota dopłaty nie przekracza zaś otrzymanej przez apelującego darowizny na ten cel.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że Sąd Okręgowy wydając orzeczenie 1 czerwca 2016 roku w sposób nieprawidłowy wskazał, że wnioskodawczyni przysługuje tylko kwota 20600,89 zł tytułem dopłaty. Sąd Okręgowy dokonał bowiem

nieprawidłowego działania arytmetycznego, gdyż ustalając prawidłową wysokość nakładów na 81365,90 zł z różnicy pomiędzy wartością dopłaty na rzecz wnioskodawczyni (ustalonej bez nakładów na kwotę 69358,89 zł) oraz wartością połowy tych nakładów (40683 zł) uzyskał wynik 20600,89 zł, podczas gdy powinien uzyskać 28675,89 zł ($69358,89 \text{ zł} - 40683 \text{ zł} = 28675,89 \text{ zł}$). Wynika to z oczywistej omyłki rachunkowej, którą zauważono sporządzając uzasadnienie i sprostowano postanowieniem z 10 czerwca 2016 roku zgodnie z podanym wyżej wyliczeniem stosując regulację art. 350 § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., art. 45 § 1 k.r.o. oraz art. 212 § 3 k.c. należało orzec jak pkt I.1 sentencji. W pozostałym zakresie, na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., apelację jako bezzasadną oddalono, gdyż zastosowana przez Sąd Rejonowy regulacja prawna jest prawidłowa, a w dalszej części nie doszło do naruszenia przepisów wskazanych w apelacji.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. biorąc pod uwagę, że w sprawie o podział majątku wspólnego nie zachodzą sprzeczne interesy pomiędzy wnioskodawczynią a apelującym, zaś ich udziały w majątku wspólnym są równe. Jednocześnie należy zauważyć, że pełnomocnik z urzędu wnioskodawczyni nie wskazał, że jego wynagrodzenie za reprezentowanie jej przed Sądem drugiej instancji nie zostało uregulowane w całości lub w części - nie złożył wniosku o przyznanie wynagrodzenia, które nie zostało uregulowane ani w całości ani w części, a zgodnie z § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. Z 2013 r., poz. 490 ze zm.) przy zastosowaniu § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. poz. 1804) wniosek o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej powinien zawierać takie oświadczenie.

SSO Roman Troll SSO Barbara Braziewicz SSO Marcin Rak